

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายของการศึกษาทุกระดับ หมายถึง การพัฒนาค่านิยมทางศีลธรรมและจิตใจ การที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้สังคมต้องพึ่งสถาบันต่าง ๆ ของสังคม โดยเฉพาะทาง บ้าน และโรงเรียน ที่จะสามารถช่วยให้นักเรียนของเรามีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่าง มั่นคงและสามารถทำหน้าที่ของตนได้ด้วยความซื่อสัตย์อย่างยิ่ง¹ การศึกษาจะมีคุณภาพดีและ บังเกิดผลตามแนวทางที่วางไว้ก็ต่ออาศัย "ครู" เป็นผู้ช่วยอบรมมนัสย์ให้ความรู้และ เตรียมคุณตรรกุติกาซึ่งจะเติบโตใหญ่ไปเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต้องการ²

ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 3 ระหว่างปี 2515 - 2519 กรม การฝึกหัดครูมีโครงการพัฒนาการผลิตครู ในปีงบประมาณ 2516 และมีการจัดตั้งสถาบัน ฝึกหัดครูเพิ่มขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะขยายการผลิตครูให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นโดยรวดเร็ว และ กวักขันเรื่องคุณภาพทั้งด้านวิชาการ การมีน้ำใจเป็นครู มีคุณธรรม ศีลธรรม และ

¹The National Coordinating Center for the Study and Development of Filipino Children and Youth, Office of the President of the Philippines, "The Value System of Filipino College Students," Philippine Journal of Child - Youth Development, Vol. II, No. 1 (Jan. - June, 1968), P. (V.)

²บุญถิ่น อัตถากร, และ รัตนา ตันขุนเต็ก, การเตรียมครู (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), หน้า 3.

วัฒนธรรม³ ถ้าพิจารณาสังคมไทยในแนวทางของวัฒนธรรมที่ มาร์กาเร็ต มีด (Margaret Meed) ได้ศึกษาไว้ พบว่า สังคมไทยนั้นกำลังมีแบบแผนและแนววินัยที่จะเข้าสู่สังคมที่ วัฒนธรรมมีความเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็ว⁴ ตามทฤษฎีของ แมกซ์ วีเบอร์ (Max Weber) นักสังคมวิทยาผู้มีชื่อเสียงผู้หนึ่งได้กล่าวว่า ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ จะทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป และค่านิยมในสังคมจะเปลี่ยนไปด้วย⁵

ค่านิยมทางศีลธรรมและจิตใจจะขาดไม่ได้ไม่ว่าในสังคมใด ชีวิตมนุษย์จะสูงหรือต่ำ หรืออยู่ในสังคมไม่ได้ ถ้าปราศจากความเรียบร้อยทางด้านศีลธรรม จะไม่มีการประดิษฐ์คิดค้นทางวิทยาศาสตร์ ไม่มีการพัฒนาใด ๆ ไม่มีตัวบทกฎหมายหรือข้อบังคับอันใดจะสามารถรักษาเสถียรภาพของสังคมไว้ได้หากประชาชนขาดความรับผิดชอบทางสังคม⁶

ทุกวันนี้ปัญหาพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นมีมากจนเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กัน สาเหตุของพฤติกรรมเกรงของเด็กอาจมีหลายอย่าง ดังจะให้เห็นจากสถิติจำนวนเด็กประกอบอาชญากรรม ปี พ.ศ. 2514 ของกองควบคุมความประพฤติของศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2514 ถึงเดือนธันวาคม 2515 จะเห็นได้ว่าในปีหนึ่ง ๆ จำนวน

³สาโรช บัวศรี, "โครงการพัฒนาการผลិតครู," สยามรัฐ (พระนคร: 2511), หน้า 5.

⁴เอกวิทย์ ณ ถลาง, โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (พระนคร: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย เล่ม 1, ปี 2514), หน้า 10.

⁵Hans H. Gerth and Wright C. Mills, From Max Weber : Essays in Sociology (London: Routledge & Kergan Paul Ltd., 1952), pp. 192-195.

⁶The National Coordinating Center for the Study and Development of Filipino Children and Youth, Office of the President of the Philippines, loc. cit.

เด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีลงมา มีจำนวนถึง 4,359 คน ที่มีความผิดเกี่ยวกับ
ทรัพย์สิน ชีวิตร่างกาย และอื่น ๆ⁷

การที่เด็กเสียคนนั้น เราต้องไม่กล่าวโทษอะไรแต่เพียงอย่างเดียว นักจิตวิทยา
และจิตแพทย์สรุปความเห็นไว้ว่า สาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เด็กก่ออาชญากรรมคือความบกพร่อง
ของครอบครัว เช่น พ่อแม่แตกร้างกัน พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ดูแลอบรมลูก พ่อแม่ใช้ชีวิตอบรม
ที่ผิด โรงเรียนไม่เข้าใจเด็ก ทอดทิ้งเด็ก ไม่ได้แนะนำให้รู้จักใช้ชีวิตในด้านต่าง ๆ ให้
มีสัมฤทธิผล ผู้ใหญ่ไม่มีหลักยึดในการดำรงชีวิต จึงทำให้เด็กปราศจากหลักยึดไปด้วย⁸

สถานการณ์สังคมในประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเกินกว่าคาด
คะเนล่วงหน้า ผู้ใหญ่ที่ผ่านชีวิตมาก่อนไม่อาจนำประสบการณ์ของตนมาแนะนำสั่งสอนคน
รุ่นเยาว์ได้มากเท่าที่ควร ปรากฏการณ์ในสังคมไทยปัจจุบันมีการขัดแย้งแตกแยกและปะทะ
กันทางความคิดและความเชื่อมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เช่น การที่นิสิตนักศึกษาในหลาย
สถาบันเริ่มไม่มั่นใจในคำสอนและค่านิยมที่อาจารย์ของตนแต่ละท่านอธิบายขยายให้ฟัง
เสียงเรียกร้องต้องการในสิทธิและหน้าที่นอกเหนือไปจากที่ผู้ใหญ่จัดไว้ให้ก็มากขึ้น เช่น
ในวิทยาลัยครูและโรงเรียน นักเรียนเริ่มไม่เชื่อฟัง นับถือครู ความศรัทธาของผู้เรียนต่อ
ครูผู้สอนน้อยลง แต่ก็สามารถจำกัดขอบเขตแนวความคิดและการกระทำของเยาวชนไว้ได้
อย่างมั่นคง ด้วยระบบคะแนนและประกาศนียบัตร⁹

⁷ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง, กองควบคุมความประพฤติ กระทรวงยุติธรรม,
ตารางจำนวนเด็กและเยาวชนซึ่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กรับไว้ระหว่างสอบสวน ปี
พ.ศ. 2514.

⁸สมจิต ชนสุกาญจน์, "ข้อคิดสำหรับพ่อแม่," เด็กของเรา ฟัง ดู อ่านอะไร
(พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2505), หน้า 10-11.

⁹วิจิตร ศรีสอาน, "มหาวิทยาลัยในรอบ 25 ปี," สังคมศาสตร์ปริทัศน์,
9(ธันวาคม 2514), หน้า 65.

จำนวนเด็กและเยาวชนซึ่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางรับไว้ระหว่างสอบสวน ปี พ.ศ. 2514
(แสดงการรับตัวประจำเดือน)

รวม ทั้ง สิ้น	จำนวนเด็กและเยาวชนซึ่งรับไว้																					
	ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน									ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย							ความผิดอื่น ๆ					
	รวม	ชาย			หญิง			รวม	ชาย			หญิง			รวม	ชาย			หญิง			
		เด็ก	เยาวชน- 18 ปี ขึ้นไป	รวม	เด็ก	เยาวชน- 18 ปี ขึ้นไป	รวม		เด็ก	เยาวชน- 18 ปี ขึ้นไป	รวม	เด็ก	เยาวชน- 18 ปี ขึ้นไป	รวม		เด็ก	เยาวชน- 18 ปี ขึ้นไป	รวม	เด็ก	เยาวชน- 18 ปี ขึ้นไป		
มกราคม	373	138	19	110	7	1	1	-	46	5	36	5	-	-	-	189	4	158	16	-	11	-
กุมภาพันธ์	279	111	10	94	4	-	2	1	42	3	33	6	-	-	-	126	2	101	14	-	8	1
มีนาคม	328	149	25	113	8	-	3	-	32	3	24	2	-	3	-	147	10	119	12	-	5	1
เมษายน	337	154	32	114	5	3	-	-	31	1	27	3	-	-	-	152	18	119	12	-	3	-
พฤษภาคม	348	134	10	116	1	1	6	-	34	-	28	3	2	-	1	180	8	162	8	-	2	-
มิถุนายน	352	122	10	105	5	2	-	-	34	2	31	-	7	-	-	196	8	168	18	-	1	1
กรกฎาคม	361	122	36	76	4	-	6	-	32	-	32	-	-	-	-	207	3	189	2	-	13	-
สิงหาคม	384	141	16	111	5	3	6	-	25	1	22	1	-	1	-	218	16	181	20	-	-	1
กันยายน	357	127	20	103	2	1	1	-	28	4	23	1	-	-	-	202	8	184	9	-	1	-
ตุลาคม	490	136	15	105	6	-	10	-	42	3	36	-	1	2	-	312	25	268	11	2	6	-
พฤศจิกายน	456	114	18	86	2	3	5	-	34	1	26	2	1	4	-	308	15	272	15	2	3	1
ธันวาคม	294	83	12	68	1	-	2	-	27	2	19	-	2	4	-	184	27	146	2	1	8	-
รวม	4359	1531	223	1201	50	14	42	1	407	25	337	23	7	14	1	2421	144	2067	139	5	61	5

ผู้วิจัยเห็นว่า เด็กและเยาวชนจะเป็นพลเมืองดีของประเทศ มีความรับผิดชอบ คอสังคมน้อยเพียงไรก็ต่อเมื่อได้รับการให้ความรู้และฝึกทักษะต่าง ๆ ใช่วิธีสอนและ เนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็กอยู่เสมอ แฟรงค์ เอฟ ทอลแมน (Frank F. Tallman)¹⁰ เสนอข้อคิดเห็นว่า การศึกษา หมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงให้เด็ก แต่ละคนมีโอกาสได้พัฒนาคุณลักษณะทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของตนเอง ดังนั้นในการเรียนของเด็กครูจึงจำเป็นต้องทราบองค์ประกอบต่าง ๆ อันเป็นสิ่งแวดล้อม ของเด็กทั้งที่โรงเรียน บ้าน ครอบครัว และชุมชน เพื่อช่วยให้รู้จักเด็กดีและดีซึ่ง

ปัจจุบันกรมการฝึกหัดครูได้พยายามผลิตครูให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ที่เพิ่มขึ้น โดยคำนึงถึงไว้ค่ว่า เมื่อผลิตออกไปแล้วจะได้ผลคุ้มค่าหรือไม่ ทั้งนี้เพราะว่า การผลิตครูจะต้องมุ่งทั้งค่านิยมและคุณภาพขนานกันไป เพื่อให้พอและเหมาะสมแก่ความ จำเป็นและความต้องการของประเทศว่าต้องการให้ได้ครูที่มีความรู้ ความสามารถจำนวน เพียงพอสำหรับอบรมอนุชน ให้รู้จักหน้าที่ของตนในฐานะเป็นพลเมืองดี¹¹

แผนการศึกษาของชาติฉบับ พ.ศ. 2503 ได้กล่าวว่า "รัฐมีความมุ่งหมายให้ พลเรือนทุกคนได้รับการศึกษาตามควรแก่ศักยภาพ เพื่อเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ ความสามารถที่จะประกอบอาชีพและทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ"¹²

¹⁰Karl C. Garrison, The Psychology of Exceptional Children (New York: The Ronald Press Company, 1950), p. 482.

¹¹สายหยุด จำปาทอง, และบุญถิ่น อัตถากร, การผลิตครู (พระนคร: โรงพิมพ์บรรหาร, 2504), หน้า 43.

¹²กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น (พระนคร, 2503), หน้า 4-6.

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พ.ศ. 2508¹³ และหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง พ.ศ. 2510¹⁴ มีความมุ่งหมายดังนี้ "ให้เป็นผู้มีความรู้ในด้านวิชาการเป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ และเพื่อให้ดำรงชีวิตเหมาะสมแก่สภาพของสังคม และให้เป็นผู้ตระหนักในจริยธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรมของชาติ"

จากข้อความที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ค่อนข้างรวดเร็ว ความขัดแย้ง แยกแยก และการประกอบอาชญากรรมของเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะใช้แบบสอบถามคุณธรรมความเป็นพลเมืองดีของสถาบันระหว่างชาติ สำหรับคนควาเรื่องเด็ก ปี พ.ศ. 2506 ใช้สำรวจคุณักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลางที่มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสูง จะมีคุณธรรมความรับผิดชอบทางสังคมสูงเหมือนกันหรือไม่ และผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการต่ำ จะมีคุณธรรมความรับผิดชอบทางสังคมต่ำเหมือนกันหรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการกับความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

¹³กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พระนคร, 2508), หน้า 2.

¹⁴กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (พระนคร, 2510), หน้า 2.

สมมติฐานของการวิจัย

1. สมมติผลทางวิชาการกับความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยครู
ส่วนกลางมีความสัมพันธ์กัน
2. ความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มนักศึกษาชายกับกลุ่มนักศึกษาหญิงแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาสมมติผลทางวิชาการของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาที่ได้
รับเลือกเรียนต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงเฉพาะปีการศึกษา 2515 ใน
วิทยาลัยครูส่วนกลางเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น
2. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยคือ คะแนนสมมติผลทางวิชาการปีการศึกษา 2514
กับคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคมที่ได้จากแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดีของสถาบัน
ระหว่างชาติสำหรับการคนควาเรื่องเด็ก ปี พ.ศ. 2506
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสมมติผลกับความรับผิดชอบต่อสังคมของ
ทุกค่าน และแต่ละค่าน และเปรียบเทียบสมมติผลทางวิชาการกับความรับผิดชอบต่อสังคม
ระหว่างนักศึกษากลุ่มชายกับกลุ่มหญิง กลุ่มเก่งชายกับกลุ่มเก่งหญิง กลุ่มไม่เก่งชายกับ
กลุ่มไม่เก่งหญิง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่า วิทยาลัยครูส่วนกลางใช้หลักสูตรและระเบียบการวัดผลของ
กระทรวงศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช 2508 เหมือนกันทุกแห่ง

2. ความรับผิดชอบต่องค์คมประกอบด้วยคุณธรรมด้านต่าง ๆ 10 ด้าน ตามที่สถาบันระหว่างชาติ สำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็กไคว้เคราะห์ไว้ คือ

- 2.1 คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
- 2.2 คุณธรรมเกี่ยวกับตนเอง
- 2.3 คุณธรรมเกี่ยวกับศาสนา
- 2.4 คุณธรรมเกี่ยวกับการเรียน
- 2.5 คุณธรรมเกี่ยวกับชุมชน
- 2.6 คุณธรรมเกี่ยวกับครอบครัว
- 2.7 คุณธรรมเกี่ยวกับผู้อื่น
- 2.8 คุณธรรมเกี่ยวกับมนุษยธรรม
- 2.9 คุณธรรมเกี่ยวกับอำนาจกฎข้อบังคับ
- 2.10 คุณธรรมเกี่ยวกับประเทศชาติ ขนบประเพณี

3. การทำวิจัยนี้ทำกับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงเฉพาะในส่วนกลาง ปีการศึกษา 2515 เท่านั้น และคะแนนที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากแผนกวิชาของวิทยาลัยครูส่วนกลาง 7 แห่ง ซึ่งใช้ระเบียบการวัดผลเหมือนกันทุกแห่ง

4. คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามถือเป็นตัวแทนคุณธรรมความรับผิดชอบต่องค์คมของนักศึกษาวิทยาลัยครูได้

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ผลการวิจัยอาจจะเกิดความไม่สมบูรณ์เนื่องจากสาเหตุดังนี้

คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความเป็นพลเมืองดีของสถาบันระหว่างชาติ สำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ผู้วิจัยได้ให้นำหนักของคำตอบจากแบบสอบถามแต่ละข้อเท่ากันหมด คือให้คะแนนคำตอบว่า "สมควร" ให้ 1 คะแนน ตอบ "ไม่สมควร" ให้ 0 คะแนน ซึ่งคำตอบแต่ละข้อมีความสำคัญต่อคุณธรรมสองด้านในเหตุการณ์แต่ละ เรื่องอาจไม่เท่ากัน และอาจจะคลาดเคลื่อนได้ตามสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมของนักศึกษาแต่ละคน

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

สัมฤทธิ์ผล หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ หรือผลและความสำเร็จในการเรียน แสดงออกให้เห็นได้โดยคะแนนสอบ สำหรับการค้นคว้าครั้งนี้หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยผล การสอบที่ได้จากการวัดผลตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ปีการศึกษา 2514

วิชาการ หมายถึง เนื้อหาของหลักสูตรการฝึกหัดครู ประกอบด้วยองค์สาม คือ การศึกษาวิชาอันเป็นพื้นฐาน การศึกษาวิชาที่ตนถนัด และการศึกษาวิชาชีพ

สถาบันฝึกหัดครูส่วนกลาง หมายถึง สถาบันฝึกหัดครูในเขตกรุงเทพมหานคร ที่จัด สอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง ซึ่งได้แก่

1. วิทยาลัยครูจันทระเกษม
2. วิทยาลัยครูชนบุรี
3. วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยสงฆ์
4. วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
5. วิทยาลัยครูพระนคร
6. วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
7. วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง คุณธรรมซึ่งเป็นความคิดรวบยอดในความรู้สึ ก ฝึ ก ขอบ ขั้ว คื อ น เป็น เครื่อง เหนี่ยว รัง ควบ คุม พฤติ กรรม ที่ แสดง ออก เพื่อ สมอง ความ ปรารถนา สามารถ มอง เห็น ว่า อะไร เป็น สิ่ง พึง ปรารถนา ของ คน ก่อ มใหญ่ และ พร้อม ที่ จะ แสดง ออก เมื่อ มี เหตุ การณ์ หรือ สิ่ง แวด ล้อม มา กระตุ้น¹⁵

¹⁵Carter V. Good, Dictionary of Education (New York: McGraw-Hill Book Co., 1965), p. 509.

พลเมืองดี หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ คุณธรรมอัน
 งดงาม ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์แก่สังคม

แบบสอบถาม หมายถึง แบบสอบถามความเป็นพลเมืองดีของสถาบันระหว่างชาติ
 สำหรับคนคว่ำเรื่องเด็ก (International Institute for Child Study) ที่ผลิต
 ปริญญาโทของวิทยาลัยวิชาการศึกษา (ประสานมิตร) ทำกันเป็นกลุ่ม เรื่องสมมติในแบบ
 สอบถามพิจารณาตามความมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503
 ซึ่งประกอบด้วยความคุณธรรมความเป็นพลเมืองดีด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 10 ด้าน คือ

1. คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
2. คุณธรรมเกี่ยวกับตนเอง
3. คุณธรรมเกี่ยวกับศาสนา
4. คุณธรรมเกี่ยวกับการเรียน
5. คุณธรรมเกี่ยวกับชุมชน
6. คุณธรรมเกี่ยวกับครอบครัว
7. คุณธรรมเกี่ยวกับผู้อื่น
8. คุณธรรมเกี่ยวกับมนุษยธรรม
9. คุณธรรมเกี่ยวกับอำนาจกฎข้อบังคับ
10. คุณธรรมเกี่ยวกับประเทศชาติ ชนบประเพณี